

MAZÁN TŰL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 Hónapontaiban átvérve:
 Budapesti 12 Ft.
 Magyarországon 10 Ft.
 Külföldre 15 Ft.
 Egy évre 120 Ft.
 Egy évre 100 Ft.
 Egy évre 150 Ft.

Megjelenik minden nap, a hó-
 tnap után napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vétele
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó
 hivatalában intézendők.

III. évfolyam 219. szám. Nagyvárad Kedd, 1917 szeptember 25.

A magyar katolikusok a békeért.

Vasárnap impozáns gyűlést tartottak a magyar katolikusok a fővárosi Vigadóban a béke érdekében.

Ez volt az első komoly, igazán számbajövő, nagy sullyal bíró, értékes magyar békeakció. A keresztény Magyarország ünnepélyesen kifejezte csatlakozását ahhoz a sikerhez egyetül vezető békeakcióhoz, melyet XV. Benedek pápa indított meg.

A mint az egyetemes békeakciók közül egyedül a pápáé vezethet sikerre, úgy Magyarországon is egyedül az a béketörekvés igazán értékes, mely a hadviselő nemzetek fölött álló pápai békeszózat alapjára helyezkedik.

Már a gyűlés lefolyása előtt érezhető, sejtendő volt, hogy a keresztény Magyarország állásfoglalása a pápai békeszózat mellett országos, sőt az ország határain túl terjedő jelentőségű lesz. Az eredetileg a Nemzeti Múzeumba tervezett gyűlést a Vigadóban kellett megtartani, oly nagy volt az érdeklődés iránta. A lapok közül nemcsak az Alkotmány, hanem a Pesti Hírlap és a Pesti Napló is vezércikkben foglalkoztak az eseménnyel, előre, és pedig az utóbbiak közül a Pesti Hírlap — mintegy az idők szellemét megérezve — a keresztény magyarság békegyűlése iránti legnagyobb elismeréssel. Vasárnapi számában többek közt ezeket írja a Pesti Hírlap vezércikkirója:

A magyar katolikusok békegyűlést tartanak vasárnap Budapesten. E tünemények jelentősége felhívja a katolikus körökön, sőt az ország és a monarchia határain is. Azt hiszik, oly határozatokat fog hozni a békegyűlés melyekben teljes szívvel hozzájárulhat Magyarország egész lakossága felkelti közönség nélkül; mert a tüneményes béke kérdésében nincs ez országban nemzeteltérés. S bár a katolikus szervezetek rendezik a demonstrációt a klérus irányítja

es, bármilyen oltára tekinthetők, mert a magyar nemzet nyilvános állásfoglalását a becsületes béke mellett kirajlás, mindez teretk és országgyűlésnek tartható és nem mondhatják az egész világ előtt, hogy mi csak védelmi háborút folytatunk, amelynek céljait már jobban elérjük a így részünkről nincs s mihi absoldja a béketörekvés megkeresésnek. De azért most mégis időszerű a budapesti békegyűlés; és stílése az, hogy ezt a katolikusok rendezik. Időszerű azért, mert királyunkat XV. Benedek pápa békegyűlésébe a szent városba hívta a békegyűlésre s az uralkodó békeba a dicsőségben s tüneményesen csatlakozik a nép hozzájárulást. S tényleg pedig azért, mert tud, hogy a keresztény nemzet törekvése először a magyar katolikusok válaszoljanak a hála és elismerés szavával.

Soha jobban hírem domborodott meg, hogy világi hatalmától a külön államtól megfosztva is uralkodó maradt a római pápa, mert így, mint a lelkek fölött uralkodó fordul az államfőkhöz a megérett talált egy Károly királynak, mint Vilmos császárral.

Ugy a központi fejedelmek válaszából, mint a katolikus hívek törekvő gyűléseiből már és biztatást merítik a pápa, hogy békeakciókat folytasson az amerikai nevelőműködés, amelyvel Wilson elébe akart vágni a Rómától kiindult béketörekvések sikerének. Illetve az a pápához és joggal táborozhatja a munkájában a siker reménye is.

Országos katolikus békegyűlés a budapesti Vigadóban.

Ugy méreteiben, mint jelentőségében impozáns negygyűlést tartottak a katolikusok vasárnap a fővárosi Vigadó negyteremben, amelyen Budapestből és az egész országból ezren és ezren voltak jelen.

Résztvettek a gyűlésen az egyházi és világi előkelőségek országszerte, élükön Csernoch János hercegprímással. Résztvett a negygyűlésen gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., nagyváradi megyéspüspök is. Ott voltak Takács Menyhért jésuita prépost, Hock János, Földes Béla miniszter, Palóczy Géza, számos preátus és több képviselő.

A negygyűlést XV. Benedek pápa Öszentsége békegyűlésének kiadásával mából tartották, hogy belőkeppen méltóság

Az ember szeretetét minden felekezeten és hitjelen felhívásukkal reméljük hozzájárulni az egész világhoz és Benedek pápa békeakciójához a budapesti katolikus békegyűlésen kívül az egész magyar nemzet előtt és hitartást kíván.

A cikkiró rámutat a szeretetre, amely a pápa békeakcióját sugallja és amely egyedül képes a háborút befejezéshez juttatni s a katolikus békegyűlést „a mi békegyűlésünknek” nevezi.

Az Alkotmány természetesen egész jelentőségét kiemeli a békeakciónak, amivel szemben a most egészen szabadkőművessé vedlett Pesti Napló a gyűlés jelentőségét érezve, igyekszik azt lekicsinyelni.

A nagygyűlés lefolyása fényesen igazolta a hozzáfűzött várakozásokat. Magyarország szíve dobbant meg a Katolikus Népszövetség által rendezett keresztény békegyűlésen s ezt a szívdobogást megérik a szereteten alapuló béke barátai az egész világon.

Nagyváradról gróf Széchenyi Miklós megyepüspök volt ott az impozáns gyűlésen, melynek határozataihoz Szent László városának keresztény polgársága nevében a Kath. Népszövetség táviratilag is bejelentette csatlakozását.

Öszentségének hatalmas szívatát a béke érdekében.

A békegyűlésen Csernoch János hercegprímás elnökölt, akit beléptekor szíves eljensés fogadott. Megnyitó beszédében kiemelte azt a szeretetteljes törekvést, amely Öszentségét a háboru alatt a béke visszaszolgáltatásában eltöltötte.

Most már harmadszor kísérli meg Krisztus földi helytartója, hogy a béke visszaszerezje a harcban álló népek között a erős hittel bizik benne, hogy Ő Szentsége ezen újabb kísérlete meg hozza a mindenkori általánosan óhajtott békét.

— Krisztus béke evangéliumát — mondta a hercegprímás — ezeket elmondta a

egyház, Benedek pápa sem szűnt meg a békét hirdetni. A jó Isten engedje, hogy megsemmisítő megnyilatkozásunk következő vigyea bennünket az óhajta vár: békebe.

Gróf Mailáth József nagybíró becsébe foglalkozott a háborúval s kimutatta, hogy mi és miért van csak a végső kényserítő okok folytán maradtunk a véres tusába s védelmi háborút folytatunk megismerésünkre szövetséges ellenségekkel. A béke iránti törekvés már a háboru első idejében meg volt nem csak nálunk, de ellenségeink egy részénél is, de a népeket meggátolták a béke megkötésében. Most azonban, a háboru negyedik esztendőjében a népek lelket eltölti a békevágy és pedig oly hatalmas erővel, hogy azt tovább is elayomai nem lehet s ennek a békevágynek győznie kell.

Dr. Giesswein Sándor praebátus volt a nagy békegyűlés következő szónoka, szépen, meggyőző erővel beszélt. Mikor szólásra emelkedett, elém erővel tört fel az éljenzés, ünneplés s tartott pillanatokig, percokig, úgy hogy a szónok alig tudott szóhoz jutni. Végre dr. Giesswein ezt kiáltotta az éljenzők felé:

— Kérek egy kis békét!

Az ünneplés, ováció élénk derűtség közt végre lecsendesedett s dr. Giesswein megterítette magasszavával a békét.

Kifejtette, hogy a most dúló véres háboru, amelyhez hasonló még nem pusztította végig Európát; nem a létért, hanem a lét elleni édes küzdelem. Ha két ellenség megfér egymás mellett a sírban, miért nem tudnak megférni egymás mellett az élők?

Dr. Zboray Miklós orsz. képviselő becsébe foglalkozott a háboru különböző fázisaival s hangsúlyozta, hogy ellenségeink a békegyűlésekből és a békebe való törekvéseinkből nem következtethetnek győzelesteinkre. Múltja pápa s Szentégség békés szavát, amely bizonyára utat talál a hadviselő felek szívébe s maghozza a hű óhajtott békét.

Gróf Mailáth Gusztáv erdélyi püspök indítványára átvitt táviratokat intélt a békegyűlés pápa s Szentégséghez és Károly király s Faiságához a béke érdekében kifejtett burgaimunkát, valamint átvitt táviratot küldtek a hadsereghez, József főherceghez és a vezérkar főnökökhez.

Végül az összegyűlt érleli közönség elénekelte a Himnusz s az impozáns békegyűlés véget ért.

A nagyváradi Kath. Népszövetség csatlakozása a budapesti békeakcióhoz.

A Katholikus Népszövetség vasárnapi csoportvezetői értekezletén foglalkozott a Budapesti országos Kath. Népszövetség által rendezett békegyűléssel. Az értekezleten nemcsak a csoportvezetők, hanem kívül még a nagyváradi keresztény társadalom több vezetői közül is számosan jelentek meg.

Az értekezleten dr. Krüger Aladár vállalta a budapesti katholikus békegyűlés jelentőségét. Rámutatott, hogy a háborúnak két főforrása volt: a nagytöme ózós korszak és a szabadkőművesek által sított gyű-

lölet. Az ózást és a gyűlöletet kell legyőzni, akkor fogjuk legyőzni a háborút is. Erre a szabadkőművesek által nagy parrot hirdettet stockholmi gyűlés képtelenség bizonyult, mert hiszen a szabadkőművesek sajtó a nagytöme ózót szabadkőművesekkel karöltve jár s az osztálygyűlölet alapján állva, a gyűlöletnek csak továbbítására, nem pedig legyőzésére alkalmas. Különösen biztosítódott ez a szabadkőművesek tehetetlenség a magyarországi kiküldő tevése, akik hasájuk gyalásása alapján kísérelték meg a békét közelebb hozni. Mi még ellenségeinket sem gyalásuk, annál kevésbé tűrjük, hogy bennünket gyalásni merészsíjének befogadott jövevények. Gyalázat árán még a béke sem kell. (Helyesítés és éljenzés.) De nem is ez a béke útja. Összetétel. XV. Benedek pápa (hosszantartó éljenzés), amit a népeknek igazi útja, — rámutatott az egyetlen módra, a melyen a béke kiküldhető: az összesség győzele az ózást, a sorsot arason diadalt a gyűlölet felett: Minden nemzet, minden egyes ember érzi, hogy a pápai békeszavát alapjára minden hadviselő fél kihelyezkedhetik. Ezt az álláspontot foglalta el hivatalosan is a mi diplomáciánk s e mellett állásfoglalásra hívja fel most a Katholikus Népszövetség a katholikus Magyarországot. A nagyváradi Katholikus Népszövetség, mint a legnagyobb vidéki népszövetségi szervezet, nem mehet el hallgatással a nagyszó, az egész világra kiterjedő jelentőségű keresztény békeakció mellett (Helyesítés); ki kell fejeznünk csatlakozásunkat Budapesti egybegyűlt testvéreink ünneplés-munkásságához. Indítványozza, hogy az értekezlet a következő táviratban átvitt távirat a budapesti katholikus gyűlést.

Csernoch János bíboros hercegprímás
Örményországi
Budapest.

Egybegyűlt katholikus testvéreinkkel lélekben összekötve csatlakozunk Szentatyánk apostoli békeakciójához s a szertartás Istent áldást kérjük.

Nagyváradi Katholikus
Népszövetség.

Az értekezlet az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Italmérések forgalmának kimutatása. Nagyváradi város területén az újabb időben italmérési engedélyt nyert italmérési előrelátható forgalmát feltűntető, az 1916 évi július hó 1-étől 1917 évi július hó 30-ig kiment, illetve aláírtított mennyiségekről szóló és illeték kivetés alapjára szolgáló összeírású jegyzék az 1899 évi XV. é. végrehajtása tárgyában — a m. kir. pénzügyminiszter ut. által 84758—1899. sz. sz. kiadott rendelettel kibocsátott utasítás 18 §-a értelmében a városháza közig. kiadó hivatalában (I. em. 25. sz.) folyó évi szeptember hó 24-étől október hó 1-ig bezárólag tartandó 8-8 napi időre közszemlére kiállítás. Ezzel az érdekelteket assal értesítom, hogy ezen forgalmi javaslatot feltűntető összeírású jegyzéket a fentebb jelölt helyen és időben a hivatalos órák alatt megtekinthetik s az abban kiírtított forgalmi adatokra nézve észrevételeiket a polgármesteri hivatalnál írásban benyújthatják. Nagyváradi, 1917 évi szeptember hó 23. Komlóssy József alk. gazd. tanácsos.

A burgonya zár alá vétele.

Ipari feldolgozás.

Ipari termékek, még ha mezőgazdasági üzemmel lennének is kapcsolatban, — ideértve a mezőgazdasági szeszifőzdeket is, — burgonya feldolgozását csak külön engedéllyel kezdhetik meg. Az ily engedélyt a mezőgazdasági asszesszórak üzemére az országos közlelményezési hivatali vezető miniszterrel egyetértőleg a magyar királyi pénzügyminiszter, más burgonyát feldolgozó ipari vállalatok részére pedig a földművelésügyi minis. terrel és az országos közlelményezési hivatali vezető miniszterrel egyetértőleg a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter fogja megadni.

A szeszifőzdek által feldolgozható burgonyamennyiségekre és feldolgozás módosításaira vonatkozólag az országos közlelményezési hivatali vezető miniszterrel és a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg a m. kir. pénzügyminiszter, burgonyát feldolgozó más iparvállalatokra pedig a m. kir. kereskedelmiügyi és a m. kir. földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg az országos közlelményezési hivatali vezető miniszter fog intézkedni.

Burgonyából ipari uton előállított termékek tekintetében — kivéve a szeszt — valamint a szeszgyártási és keményítőgyártási melléktermékeket — a legmagasabb ár és a forgalombahozatalokra vonatkozó rendelkezéseket az országos közlelményezési hivatali vezető miniszter fogja megállapítani.

A burgonyaeállításra jogosultak igénybejelentése.

A közérdek közelelményezési törvényhatóság első osztályos utján 1917 évi október hó 1-ig a saját területén, vagy vásárolt burgonyával el nem látott személyek azánál a jelen rendelet szerinti országos Burgonya közvetítő irodának bejelenteni.

A közérdek bejelentésében ott, ahol hatósági ellátás van, pontosabban fel kell tüntetni az országos közlelményezési hivatal részéről külön ellátásban részesülő személyek (életmennyiségi csoportok, hadfelszerelési iparban dolgozó vállalatok hivatalnokai és munkásai a m. kir. alkalmazottak és a kezelés alatt álló vasutak alkalmazottai és munkásai at)

A burgonya forgalombahozatala.

Az 1917 évi termékek burgonya forgalombahozatala az országos közlelményezési hivatali vezető miniszter által megállapított felosztási terv és az általa elrendelt kiutalások alapján történik. Ezek végrehajtásáról az országos burgonya közvetítő iroda gondoskodik.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár melet-mérséklet (100 kg.) italmérvára következőképpen állapítatik meg:

a) étkezési célokra szolgáló burgonyáért, mely kézzel válogatott, legalább tyuktojás nagyságu, egészséges érte, főzög, kapavágás, szár és földmentes minőségű 1917 évi november hó 30-ig történő szállítás esetén 22 korona.

b) nem étkezési célokra szolgáló burgonyáért, valamint oly burgonyáért, mely az a) pontban megasztott minőségű kellékeknek nem felel meg 1917 évi november hó 30-ig történő szállítás esetén 20 korona.

A szállított burgonya föld és származás minőségű úgy érteendő, hogy 5 százalékgig tartalmazhat ilyenmő idegen anyagot. Az 5 százaléknál több földet, vagy más idegen anyagot tartalmazó burgonyáért az a) és b) pontokban megállapított árnál csak a megfelelő százalékkal aránylagosan alacsonyabb ár követelhető.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár kes-pénzfizet s mellett történő eladás esetén, az ár nélküli kell érteni, és az ár magában foglalja a termelőhelytől a rakodóállomáshoz való szállítás és vasuti kocsihoz rakás költségét is. (Folytatjuk.)

Olasz lapok válaszigyűjteményünkéről.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az olasz sajtónak Magyarország, Ausztria és Németország válasza nagy csatlóást okozott. Egyes lapok írják, hogy Németország válasza álmok hazugság, csalás és csaválás vegyülete, a jegyek céltalan. Más lapok szerint a válaszok álszemtek és sértők a pápára nézve. A lapok egyhanguan megállapítják, hogy most már minden remény megfűszült a megegyezésen alapuló békére vonatkozólag.

Német tengeralattjáró elsüllyesztett egy angol torpedórombolót.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Reuter ügynökség jeletl, hogy egy német tengeralattjáró elsüllyesztett egy angol torpedórombolót. A személyzetből ötven embert megmenetettek.

48 légi győzelem után légi harcban esett el

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Esti lapok jelentik, hogy Vost ismert repülőhadnagy, aki 48 légi győzelmet aratott: légi harcban hősi halált halt.

A liberális angol sajtó a központi választ alkalmasnak tartja a további tárgyalásra.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A külföldi sajtó nagyobb része még várakozó álláspontot foglal el válaszigyűjteményünkkel illetőleg.

A liberális angol sajtó békepárti és a választ alkalmasnak tartja a többi tárgyalásra.

A konzervatív sajtó csütörtökön tartandó beszédében fontos részlet kérdésekre fog válaszolni és lehet, hogy beszéde a reményekre döntő befolyást fog gyakorolni.

Az orosz hadsereg létszámleszállításának okai.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A pétervári iadvirati ügynökség hivatalos jelentése szerint az orosz hadsereg létszámának leszállítását a munkáshiány és az a szándék okozták, hogy a hadsereget az öregektől és sebesültektől megszabadítsák. Végül gazdasági kérdések is számításba jöttek, mert így az oroszok a hazabocsátott katonák családjainak további segélyezését beszüntethetik.

Kilenc olasz dandár fellázadt az Isonzo offenzíva miatt.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) A Köln. Zeit. írja, hogy olasz tiszti foglyok azt vallották, hogy a 11. Isonzo csata alkalmával 9 dandár fellázadt. A lázadás miatt egyik dandárt fel kellett osztani, sok tisztet és altisztet a lázadó katonák agyonlőttek.

53000 tonna elsüllyesztése.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) A berlini Wolf-ügynökség jelenti: Tengeralattjáróink újabbán 53000 bruttó tonnatartalmat süllyesztettek el.

Frigyes főherceg front látogatásának jelentősége.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Vos. Zeit. jelenti, hogy Frigyes főherceg szeptember második felében Erdélyben úgy a fronton, mint a második vonalban levő hadosztályokat meglátogatta. Bizonyára nem csalódunk, ha az utazásnak, mely Károly király útját megelőzte, bizonyos jelentőséget tulajdonítunk.

Tüzérségi harc Flandriában.

Berlin, szeptember 24. A nyugati fronton a német tüzérség:

Magyarországi harcok.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy nagy hadserege Flandriában a tüzérségi harcok mellett a tengerparton a houthoulandtól Wathieghig ismét nagy erőre emelkedett. A costa vonalán a harcok tevékenység éjszaka és kora reggel fokozódott, anélkül, hogy eddig új angol támadások következtek volna. Tüzérségi védelmünk jó hatását meg lehetett állapítani az általunk lövő tüzek visszatéréséből és számos lövészraktár megsemmisítéséből.

Lensnél és St. Quentinnál, amelynek erőkezégyháza ellen a franciák újabb ágyúzással folytatták bombázó munkájukat, a tüzérségi harcok ismét feleledt.

A német trónörökös hadserege. Az Aisne-arcvonalak és a Champagneban több szabvány a tüzérséggel nagy hevesítésre került. Felderítő tüzérségekben az ellenség veszteségeket szenvedett. Verdun előtt a tüzérség délnél és az új folyamán igen heves volt. Ma reggel is észak tüzérségi tevékenység uralkodott.

A Meuse feléti partján 14 ellenséges repülőgépet lőttünk le. Wüsthoff hadnagy 20 db légi győzelmet aratott. Kissenberth hadnagy légiharcban 2 ellenfelének okozta lesuhanását.

A jakobstadti zászmány.

Kelcei harcok.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonalai. A jakobstadti hidonál zászmányok és beállított 55 gépjármű között egy fogatcsapó és öt 26-28 centiméteres kaliberű nehézsúlyú gépjármű is van. Mégis a városban gazdaság károsítások juttak keletre, Berjér és hirtel. Baranovicsától északra és Luchtól nyugatra az orosz tüzérség éles tevékenységet fejtett ki.

Mackensen vezértábornagy hadserege. Fokozottan északra emelkedő hegyeken és Szerethnél igen éles tevékenység, előtérben tüzek, Galco pályaudvarát megfigyelt sikerrel lőtték.

Macedóniai front.

A helyzet változatlan.

Indonovik, első főosztályvezető.

Cseidze lemondott.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A munkás és katonatanács teljes ülésén a szocialisták, minimalisták és forradalmi szocialisták határozati javaslatot nyújtottak be, amelyben kijelentik, hogy a szeptember 13-iki maximalista határozat elfogadása véletlenül történt és hogy a pétervári munkástanács bizalommal viseltetik az elnökség iránt. Az a határozati javaslat 519 szavazattal 418 ellen 57 képviselő távollétében történt, a mire Cseidze a munkástanács elnöke maga és az elnökség nevében bejelentette lemondását.

Megalakul

a „Népszövetségi Beszerzési Szövetkezet.”

Csoportvezetői értekezlet.

Vasárnap délután nagyjelentőségű értekezlet tartották a Kath. Népszövetség csoportvezetői; gazdasági programja volt az értekezletnek; melyen a csoportvezetőkön kívül számosan vettek részt a keresztény Nagyvárad többi vezetői közül is.

Az értekezletet dr. Krüger Aladár, a Népszövetség nagyvárad-i igazgatója vezette. Mindenekelőtt a budapesti katolikus békegyűléssel foglalkozott; az értekezlet ezen részéről lapunk más helyén számolunk be.

Munkaprogramm.

Ezután rövid visszatekintést vetett az elnök a Népszövetség múlt évi munkásságának eredményeire. Nagy sikert ért el a Népszövetség a sajtó terén; a Tiszántúli nem remélt mértékben sikerjesztette ez a hatalmas szervezést, mely a társadalom minden rétegébe képes behatolni. Ki jelentette az elnök, hogy a népszövetségi tagok részére eddig biztosított kedvezményeket a lap a jövőben is mindenkor meg fogja adni. A lap terjeszkedésével arányosan nő a keresztény sajtó ellenességének támadó kedve is; ezzel szemben még fokozottabb legyen a keresztény közhatalom kiterjedése és akkor továbbra is miénk a győzelem.

Az anya és csecsemővédelem terén a Népszövetség szintén nagy sikeres eredményt ért el; ünnepléssel üztette jövendőjéről a múlt évben 2000 koronát jutatót arra a célra. Többek között a közvélemény után elhatározták, hogy az idei ünneplések tiszta jövedelmének felét ismét egyenes célra, az anya és csecsemővédelem céljára ajánlják fel.

Kisebbségi ügyek megbeszélése után rá-
lérték a

Népszövetségi Beszerzési Szövetkezet

megalakításának kérdéseire.

Dr. Krüger Aladár hangsúlyozta, hogy a Népszövetségi Hittársaság mellett egy fogyasztási szövetkezet megalakításának gondolata már régebben felmerült; egyedüli akadály az volt, hogy nem volt rá vállalkozó, aki a szövetkezet vezetésének szenteltette volna magát. Már pedig egy vezető egyetlenség óriási munkássága nélkül sikert elérni nem lehet. Most akadt egy lelkes férfi, aki kész a szövetkezet ügyeinek irányítását teljes buzgósággal, onnantól odaadással és kiváló munkatudással ellátni: Kelemen Kálmán. (Lelekes éljenzés). Felkéri őt, vássolja a szövetkezet céljait, működési kereteit a s óljon hozzá mindenképpen, lehetségesnek és előszerűnek tartják-e egy ilyen szövetkezet felállítását?

Kelemen Kálmán röviden, de minden lényeges pontra kiterjedőleg fejtegette, minő előnyöket biztosíthatna tagjainak az új szövetkezet. Szükség van rá, mert bár eddig igen sok beszerzési csoport alakult, a keresztény társadalmunk igen nagy része semmilyen szövetkezetben elhelyezkedni nem tudott. Ezek számára volna hivatva az új alakulás mint bejegyzett és a beszerzést az az elosztást megkönnyíteni.

Tátray Sándor essiet a megalakulás hoz pénz kell, a mit tagjainkól és bank

utján hitel alakjában kell biztosítani. Szükségesnek tartja az új szövetkezetet, de csak úgy, hogy a papság is belépjen a ténylegisével együtt adjon a hit embereket tömörülésnek.

Barza József eddig tapasztalataira utalva, mindenben csatlakozik Tátray Sándor szavához. Hasonló értelemben szólalt fel Láng József is. Billéi Pribók Imre arra mutatott rá, hogy a postások aránylag csekély tökével nagyon szép eredményt értek el. Mihók János a vasutas szövetkezetre bivatkozott. Jelinek Ferenc hangsúlyozta, hogy a kereskedelem terén, amit jövőre már most elő kell készíteni, nagy eredményt lehet elérni. Imrik S. Zoltán (b. kecsok), majd Gálly Sándor hitvány sajtó hatására felszólalásokban jelentették be, hogy a katolikus papság csekély a néhány időben is teljes lélekkel együtt érez a hírekkel, gondoskodnak nemcsak lelki, hanem testi szükségleteikről is, mert hiszen emberek vagyunk, akik testből és lélekből vagyunk alkotva. A papság egésze erővel melleje áll az új szövetkezeti mozgalomnak. (Éljenzés és taps.)

Dr. Krüger Aladár a felszólalások eredményét összefoglalva, határozottan kimondotta, hogy az értekezlet a „Népszövetségi Beszerzési Szövetkezet” megalakítását szükségesnek tartja, az előkészületek megkezdésére bizottságot küld ki, amelyben az összes jelenlevők is részt vesznek. Új értekezletet tartanak szordán, 26 án d u. 6 órakor a Kath. Kőr választmányi helyiségében, amikor az alapszabályokat megvitadják, az alakuló közgyűlés idejét kitérik s a részletek kérdéseket megválaszolják. Az értekezletre hivatalosak mindazok, akik a vasárnapi értekezletre hivatalosak voltak, odaszámítva az összes csoportvezetőket is.

Most ezután már így megy?

Eddig legalább vagy kézbesítették azokat a szerzetesdományokat, amelyeket a Vörös Kereszt utján küldtünk az antant hadifogóiban lévő katonáinknak, vagy eliskaszották. Száz és ezer küldeményről megállapítható, hogy a külföldön át eljuttatott ellátásainkhoz, de nyomorgó fiatal nem ettek belőle.

Tegnap azonban különös levél érkezett Franciaországból, Gaziomból Nagyváradra. Egy internált honfitársunk írta a érdekes, hogy a bécsi csanura átbeszélte a súlyosan vádoló szöveget. A levél így szól:

„A Vörös-Kereszt utján kaptunk sok ruhaneműt, a ruhák olyan piszkosak, voltak s annyira telvélk tatárol, hogy a Kontrollal megbízott katonák vonakodtak a ruhákat kismelni s megviszogatni.”

Lehetetlen, hogy hazulról küldték volna így a ruhákat, hiszen a legjobbat küldjük nekik s a legkedvezőbbet. Mit gondoljunk? Sándorokosan becsodálják vagy bűntudattal? Rettszetes lenne ez. Eljelőre hívják,

hogy véletlenül egyetlen líra küldemény került a többi közt. Vagy fogjuk a „művelt” franciákról, hogy ők ilyenek is cselszövedhetnek? Hiszen mi vagyunk a „barbárok”, akik foglyainknak teljes szabadmozgást biztosítunk s nem ők, akik szétlőptek egy sebesült német katonát, mikor Páris utcáin keresztül szállították.

Árdrágító betörőbanda.

200 kilogramm cukrot loptak, 5 koronájával adták el.

Kelemen András, a rendőrség detektív kerának szimpatikus tagja most egy négy tagú betörő bandáról rántotta le a lapot. A banda két tagja budapesti fésér lakatos, akik egész szemtelenül mondták az egyik rendőrségi vizsgálónak azon kérdésre, hogy miért követelték el a lopást, hogy:

— Mert alkalomuk volt rá!

A banda a vasárnap a nagypiaci városi élelmiszeri raktár felátalajlásába hatoltak be éjjeli idején. Ok ugyan azt vallják, hogy az éjjeli redőnye nyitva volt, de az nem felel meg a valószínűségnek.

A vasárnap délután Budapestet hagyta ott, hogy vidéken arassa a bért. Társai is hozott magával, aki a vasárnap délutánban meglátta fel. Nagyváradon a hajóhinta felállítás ültök fel a sálat, ahol hasonló hajlamu egyenest szokták a nap-palt a nyesszergő verék hangjai mellett töltöni. Egy verék állandóan az „előtök a jobb karomat játsza”, azonban vannak zeneszakértők, akik a „Körös lány” melódjától válik felismereni beuss. De nem csak a verék felbuzgó hangja töltik be a hajóhinta felállítás a népet, van ott egy szerencsétlen fióka is, aki igen szívesen hangon kíséri a hintán lógó facir legények kurjantásait. Tiszta is van a rengek helyen, facir cselődésük vidim útamban ropják a csárdát közben, ha akad gavalír.

Itt ültök fel tanyáját Ouyica és társa és táboroztak. Eddig már két társat kaptak a éjszaka már nagyon aludtak a Rhódéykeri ástágyon. Az első éjszaka a haditervet követelték, a tiszta a következő este került a sor. Körösét rendeztek a városban s a Nagypiac-téren állapodtak meg. Behatoltak az élelmiszeri raktár felátalajlásába, ezután vállukon 200 kilogramm cukorral nekivágtak az éjszaka. Az egyik nagyvárad-i alak elvettette a bandát a Lilliom utcán egy jó helyre, ahol letették a portékát, másnap adtak tul rajta. Egy kis szatécspuik tulajdonosja vásárolta meg tőlük a cukrot 5 koronájával kilóját.

A banda tehát még árdrágított is. Ezért külön büntetést érdemelnek.

Kelemen detektív sokkal szemfülesebb volt, minthogy tudmást az szerzett volna a dolgról, így sikerült is a bandát is nyakon csipni, tőlük a pénzt nagyváradban elcséni, sőt még a szatécspuikban a cukor jó részét is befoglatta és a rendőrségre becsallítottatta.

A rendőrség szigorú eljárását indított a betörők ellen.

* Kifutólagny fizetéssel felvételik a Szent-László-nyomdában.

Németország adhat szenet és olajat.

A Bihar megyei Molnárszövetség közgyűlése.

Vasárnap délelőtti tartotta Nagyvárádon a Bihar megyei Molnárszövetség rendkívüli közgyűlést a városban a gyártelepben, amelyen a megjelentek összefoglaló megbeszéltek.

A közgyűlésen Biharvármegye községi bizottsági hivatala képviselőiben Elek Mór, a Haditervezési r. t. képviselőiben Szegő József közreműködési főnök, a Magyar államvasúti pályák képviselőiben Balog László főnök, a fűszeg hírtársaiban Csécsényi István és Csécsényi János, a Szövetség ügyvezető bizottsága adta elő azokat az indokokat, amelyek a szövetség vezetői által a rendkívüli közgyűlés egybehívására indították. Reámutatott azokra a körülményekre, amelyek megvalósítják a szövetség valószínűleg a szerkesztők a közép és kisgazdák tulajdonosait.

Emellette a molnár-koncentráció terét és kifejtette, hogy bár a vezető körök szívesen elajánlják a molnár-koncentrációt, de az a valóságban mégis meg van, mert a közép és kisgazdák fűszeg hírtársaiban az a nyersolaj nélkül állnak. A molnár-életről sorban az a saját érdekében indíték, hogy a jelenlegi állapotok megváltoztatására, hanem hazafelé költözésükre, mert a molnár-életről az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen. A molnár-életről az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

A közgyűlés szót a napirendre hozott ügyek részletes tárgyalására, amelyeket Vadász Jenő titkár és Fried János elnöke vezette. A közgyűlés elhatározta, hogy az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

Az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

A nyersolaj-hiány megszüntetésére a szövetség az ország egész nyersolaj készleteinek lefoglalását és az irányos elosztást a közönség központ felállítását kívánja megvalósítani, mert a közönség kereskedelmében az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

A fűszeg-életről az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

A közgyűlés az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

A burgonya-termés bejelentése.

Tudomására hozom a város lakosságának, hogy a magyar kir. minisztérium 3310-1917 M. E. számú rendeletén folytán az 1917 évi termésből várható burgonya a nyári termés bejelentése végéig a burgonyával bejelentett területet községekint és termelőként 1917 évi október hó 15-ig napjig össze kell írni.

Ezen összeírás céljára kötelelem minden termelőt, akinek legalább egy hektáron föld nagyságú burgonyával bejelentett területe van a következőkben megjelölt adatokat bejelenteni:

Felhívom emellett az érdekelteket, hogy az alábbiak figyelembevételével burgonyaszüretüket legkésőbb szeptember 30-ig az elnevezett központnál bejelentésükkel jeleztessék be.

Létező az összeírásban fel kell tüntetni:

- a) a bejelentett terület nagyságát,
- b) amennyiben a burgonya vagy annak egy része már kiadott, a kiadott termés mennyiségét,
- c) a háztartásban és a gazdaságban előkészítendő mennyiség számát,
- d) ha a szükségletre és eladásra (tervezés) tartott szerződés, továbbá burgonyával takarmányozott tehérek száma,
- e) mezőgazdasági eszközökkel bíró gazdaságok a burgonyatermesztés, a mellet a polgármester által kiadott rendelet szerinti eszközökkel a gazdaságokba felhasznált jogokat. Más mezőgazdasági eszközzel kapcsolatos ipari vállalkozás, amely saját termés burgonyát dolgoz fel, az 1916-17 időszakban saját termésből fel dolgozott, burgonyatermesztés fel,
- f) az összeírás alkalmával órákat felajánlott burgonyatermesztés,
- g) az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

Az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

Ha a termelő a burgonyát a bejelentés megtörténte után adja ki, az a módja, hogy a közönség az a szükségleteket kielégítse egyáltalán nem is képes. Kiemelték a statisztikai adatokból, hogy bár Magyarország szántóterülete a háború előtt lényegesen csökkent, azonban Németország szántóterületében a háború alatt csak néhány száz hektár növekedés állott be, így Németország abban a helyzetben volna, hogy Magyarországon a közönséget fenyegető veszedelem elhárítása tekintetében segítsen.

Nagyvárad, 1917. évi szeptember hó 23.
Lukács Ödön s. k.,
polgármesterhelyettes.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Flügöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
kalmefestő, vegytisztítószőkegyárában
Nagyvárad.
Gyár telefon sz. 34. Felvételi tizlet 14-69.

* Egy megemelt id sebb utasszony kisebb család, vagy idősebb uriembe hátrahagyására ajánljuk. Helyben, esetleg vidéken is. Cim a kiadóhivatásban.

..HIREK..

* Személyi hír. Balás Elemér dr. törvényszéki elnök Vaskóhról haza érkezett.

* Signum laudis. A király megparancsolta, hogy báró Guttman Ottó 1. huszár ezredbeli tartalékos löhadnagyak és Szinonyi O zászár 4. honvéd gyalogezredbeli tartalékos hadnagyak a legfelsőbb díesztől elismerés tudtal adassék.

* Birésági hírek. Az igazságügy-miniszter dr. Sámorovszky Radosz nagyváradi kir. járásbírói és dr. Markovics Zoltán nagyváradi kir. törvényszéki jogász községekben áthelyezte, dr. Erdős Mátyas nagyváradi kir. járásbírói jogász pedig önkéntes működési körrel ruházta fel. Dr. Nagy Béla ócsádi kir. jogászt a nagyváradi kir. ügyészség területére id igeles ügyészségi megbízottal rendelke ki az igazságügyminiszter.

* Befejezik a Gerő-Dajka ügyet. A polgármester a múlt hétközben kiadta a rendeletet, hogy a szűrtelők Gerő-Dajka fejelemi ügyet kibontar be kell fejezni, nehogy Nagyváradnak egy új tengeri kigyója nőjön ki ebből. Emellett a nem várják be a Nőgrádi-Gerő ügyben hozott ítélet jogerős elhatározását, hanem ettől függetlenül felkezesnek a fejelemi ügyekben, amelyek bizony bizonyítottak. Lukács Ödön polgármesterhelyettes emellett megbizta Cserepyés Béla dr. tanácsost, hogy a tanácsadósokat szűrtesen fogatossítsa. Most gyors tempóban történnek a tanácsadósok, első napon Lindensbaum Igazé nagyváradi halgata ki Cserepyés Béla dr. mad Erdős Lajos és másokat. A szűrtelők a tanácsadósok megépített ügyosa most már lassankint tisztább lesz a tényállás a bebiztosítható az ítélet.

* Zsidó kulturregylet Nagyvárádon. A nagyváradi zsidó fiatalok egyesülete zsidó kulturregylet alakítását vette terembe, főleg abból a célból, hogy a zsidó tudomány kultúrát fejlessék. Az alakuló gyűlés, amelyet vasárnap tartottak az ort. hitközség tanácstermében, igen sajnó, viharos volt, mert a gyűlésen megjelentek a radikális, a szabadkőműves elveket valló zsidó ifjak is. Freund Lajos nyitotta meg a gyűlést. Fehérszék rabbi válasza az alakítandó kulturregylet célját, míg Farkas Mór a háború folyása felől zsidó tudat ébredését üdvözölte. Kálvöldi példákra mutatott, hogy a zsidóság jelentőségét elismerik. Angliában a mostani háborúban külön zsidó hadsereget állítottak fel. — Ezzel szemben nem olyan békésen folyt a tanácskozás. Munkák ki akarta mondani a megalkulást. Székely János, dr. Brayer Oszkár, dr. Fried János tiltakoztak a zsidó kulturregylet megalkulása ellen. Nem lehet megemelt, hogy amikor a népek egyenjogúságát folyik a harc, a zsidók váratlanul építselek és lövésárkokkal válasszák el magukat a közönségtől. A háborúban a zsidók sem többet, sem kevesebbet nem szenvedtek, mint a más vallásbeliek. Dr. Nagy Mihály okvetetlenkedett még s Baughe páterrel foglalkozott. Közben az elnök elhárított a teremből. Ezek d óra a kulturregylet megalkulottak.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélből, hidegtől
kifújt

vörös arcra és kézre
továbbá szepiő, miteszer
és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségére és hatásaira nézve felülmulja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esti használatra.

1 tégely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

[Törvényesen védve!]

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsíros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gyaputra öntött folyadékkal megöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Hordók

különböző nagyságban

eladó.

Moskovits Mór és Fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca.

Vizvezeték-utcán szép kilátással
egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vizvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, hógépek, kerékpárok, ellenőrző kasszák és gramofonok szerkesztési javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtnak.

Betűszedő tanulóknak
fiu és berakó tanulóknak
leány fizetéssel
felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

Eladó

kedvező fizetési feltételek mellett a Várkapu-utca 4. és 6. számú, a Szent János-utca 30. számú, a Széles-utca 1. számú, mely közvetlen a 3. vashid szomszéd ságában van, valamint a Vizvezeték-utca 54. számú ház. Értekezhetni lehet a Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibank-nál Rimanóczy-utca 6. sz. alatt.

IRSAK LIDIA

Elsőrendű
regényazon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egy-egy dűli tőrös álitója. Tisztítókat és áiala kiasokat elvél atunk. Főzők mérés után a leg övidebb idő alatt alkészítetnek.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye

Szent László Püspök Gyógy-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas fejedérdő kizvít a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástank, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.